

Året er 2017. Det er efterår, æblehøsten er på sit højeste, og på torvet i en lille, lollandsk provinsby underskriver Bill de Blasio, New Yorks demokratiske borgmester, et officielt samarbejdsdokument med sin nye, danske venskabsby. Han forbinder dermed formelt The Big Apple med sin nærmest diminutive lillebror The Little Apple – indtil nu bedre kendt som Saks-købing. Lyder det utopisk? Måske – men kun måske. For der er noget i gære i Saks-købing: Her har man sat alle sejl til i jagten på at rydde forsiderne og blive kendt som

VERDEN'S BEDSTE PROVINSBY

Af Ulf Joël Jensen

Stort set alle danskere er nok bekendt med Claus Meyer. Tv-kok, restauranter, tejer, madentreprenør, ildsjæl – og nu også byudvikler? I hvert fald er Claus Meyer nærmest snublet ind i et ambitiøst projekt i Lolkantsdanmark, hvor han vil skabe ikke bare Danmarks, men hele "verdens bedste lille by".

Det drejer sig om Saks-købing fra Meyers barndomsegn Lolland. En på flere måder lidt presset provinsby beliggende i Guldborgsund Kommune. Efter kommunalreformen er der blevet investeret ganske meget i at udvikle Nykøbing Falster som kommunens nye hovedby. Samtidig har man arbejdet på at styrke Marielyst som turistmagneten i området, mens udviklingen i den

gamle købstad Saks-købing i bedste fald har stået stille.

En elendig forretning

Tilbage i 2006 købte Claus Meyer imidlertid Hotel Saks-købing, som har til huse i fredede bygninger i midten af byen. Reelt tager historien dog først fart i løbet af 2014, hvor hotellet bruges som afsæt for The Little Apple – et unikt forsøg på at genopfinde den lille provinsby som den bedste version af sig selv. De mellemliggende år har, fortæller Claus Meyer, ikke just været præget af en god forrentning af den oprindelige investering, selv om det faktisk var en betingelse for projektet.

"Min bestyrelse sagde klart fra, da jeg i 2006 fortalte, at jeg ville til at være hotelejer i provinsen. De syntes, det var en bindegald idé, og selvfølgelig var jeg klar over, at det var risikabelt. Men mit udgangspunkt var, at vi som minimum skulle gå i nul med Hotel Saks-købing – og allernæst skabe en forretningsmodel, der gav overskud, som igen kunne have en positiv afsmittende effekt på hele byen. Det viste sig bare at være en opgave, som jeg ikke magtede, og havde jeg på forhånd vidst, hvor mange penge jeg ville sætte til på det her, så var jeg aldrig gået ind i det", siger Claus Meyer, hvis økonomiske mæridt i Saks-købing kulminerede med et krav

foto: Peter Boel

fra Kulturstyrelsen om at renovere de fredede bygninger for et flercifret millionbeløb. Et krav, der reelt truede med at drive hotellet i konkurs. Men Meyer fortsætter:

"Nu var jeg jo til stede i byen, og da jeg hader rollen som ham, der giver op og ender med at skuffe andre mennesker, så tænkte jeg, at hvis jeg skal fortsætte med at tabe penge på det her hotel, så skal det tjene en større sag og et bedre formål. Og det var sådan set starten på ideen om The Little Apple. Det er stadigvæk ikke nogen god forretning – senest har hotellet uden garantier lånt byens borgere en million kroner til videreudvikling af ideen. Men til gengæld er det blevet sådan, at det sjoveste, jeg har lavet i hele mit liv, det foregår lige nu i Saks-købing!"

Et unikt projekt

Visionen med The Little Apple er ambitiøs. Måske også så ambitiøs, at havde man ikke en mand som Claus Meyer i spidsen, som gang på gang har vist sig at kunne lykkes med både ambitiøse og næsten umulige projekter, så ville det være dømt til udsælgning. The Little Apple skal genrejse Saks-købing og puste liv i hele lokalområdet. Og omdrejningspunktet skal, måske ikke overraskende, være gastronomien.

Saks-købing skal forvandles til et kulinarisk kraftcenter med base i og omkring Hotel Saks-købing. Der er allerede etableret en form for udvidet gårdbutik. Det grønne hus, hvor man udvikler, forædler og sælger lokale produkter, gennemfører rolkekøkken-arrangementer, fødevarer-festivaler, madskole mv. Der skal der ud over etableres et byggeri og en vinhandel på stedet, bygges et borgerhus med produktionskøkken, konference-faciliteter mv., og der skal etableres et stort, rekreativt udendørs område.

Det unikke i hele projektet er imidlertid ejer- og driftsforholdene. Understregt Claus Meyer. For The Little Apple skal drives og ejes af brugerne og borgerne i byen. Der er allerede etableret et samarbejde med både kommunen, den socialekono-

miske virksomhed Saxenhøj, de lokale fødevarerleverandører og andre lokale erhvervsdrivende.

"Der bor 4.000 mennesker i Saks-købing. Og vi vil have samtlige borgere – også de hørehæmmede, alkoholikerne og de uheldredeligt syge på hospice – med i samtalen om, hvordan vi gør Saks-købing til den bedste udgave af sig selv. Vi skal orkestrere alles drømme og lave et destillat af dem. Jeg skal ikke kunne fornemme et, at ingen andre byer nogen steder i verden har gjort noget lignende før. Det er med andre ord lige dér, vi kan skabe det unikke – og få CNN til at komme og fortælle historien om miraklet i Saks-købing", understreger Claus Meyer.

Samtalen som våben

Han vil bruge samtalen som våben i kampen mod landsbydøden. Jo, der er højt til loftet hos Claus Meyer, og han er helt klar over, at de store ambitioner kan lyde en anelse vidtføftige. Men omvendt er han også realist: Naturligvis vil der være nogle, måske helst vil blandes helt uden om det nye projekt.

"Men hvis vi kan få 1.000 personer til at bruge fem timer om ugen på at være omdrejningspunkt for et kulturarrangement, så har vi skabt et lille mirakel. Det er jo en kæmpeenergi, du udløser der – og en kæmpeenergi, der smitter og breder sig som ringe i vandet".

Spørgsmålet er så bare, hvordan man får de første 1.000 borgere med på vognen? I Saks-købing er Claus Meyer allerede godt på vej. Et stort antal lokale fødevarerleverandører er allerede en del af Det grønne hus, og 300 borgere er på nuværende tidspunkt engageret i The Little Apple.

"Det er klart, at når der kommer en mastodont fra København vædende ind i byen, så kræver det, at man faktisk vil samtalen. At man er i stand til at lytte lige så meget til de lokale, som man selv taler. Og det kræver også, at man har en klar, og frem for alt inkluderende, vision for sit projekt. At man

er i stand til at holde fokus og bevare fødevarerleverandører og andre lokale fantastiske idé, som ydermere skal have et særligt, logisk ståsted på lige præcis det sted på jorden, hvor den skal udfoldes – i det her tilfælde altså Saks-købing på Lolland".

Måltid i XL format

Men hvorfor er det lige præcis gastronomien, som er den bærende, ubegribeligt fantastiske idé i Saks-købing? Det er det måske heller ikke helt, indtømmer initiativtageren – og så alligevel:

"Saks-købing er jo æblets hovedstad. Så meget af det, vi arbejder med i The Little Apple, kredser om kernefrugt. Omvendt kan du jo sige, at en gårdbutik med alskens lokale produkter ikke er unikt for en by som Saks-købing. Men det specielle ved lige præcis Saks-købing er, at de har en udtømmelig adgang til Claus Meyers inderste følelser og måske også pengepung", siger Claus Meyer med et grin. "Og det helt unikke ved vores projekt er mæden, vi samler på. Det er skønheden, i et konkurstruet hotel låner borgerne en million kroner uden sikkerhed. Det er det, at alle er med til at drive det her frem som fælles gode for hele byen",

siger Claus Meyer, som gerne erkender, at hverken han eller de øvrige i projektet på forhånd er i stand til at opstille resultaterne af arbejdet i et regneark. Det er selve processen, der er den centrale katalysator. Håbet om at arbejde med at udvikle The Little Apple vil befrugte sig selv og skabe nye, overraskende løsninger i en positiv kaskadeeffekt.

"På en måde kan man sige, at The Little Apple bare er en slags måltid i XL-format. Måltidet danner en ualmindelig god ramme om en samtale, fordi man er fælles om at dele det helt basale i tilværelsen og dermed starter sammen nede på flad fod. Måltidet er et middel til alting fra familiens sammenhængskraft, til kærlighed og i det helt tilfældige udvikling af lokalsamfundet", siger Claus Meyer.

Vi vil have samtlige borgere – også de hørehæmmede,

alkoholikerne og de uheldredeligt syge på hospice – med i samtalen om, hvordan vi gør Saks-købing til den bedste udgave af sig selv. Vi skal orkestrere alles drømme og lave et destillat af dem

Det lille æble – og det store

Så er der lige det der med The Little Apple kontra The Big Apple. Navnet på projektet i Saks-købing er langt fra tilfældigt valgt. Dels er der referencer til æblets hovedstad, den årlige æblefestival og en stribe øvrige aktiviteter omkring kernefrugt, som Meyer er engageret i. Og dels har han et lønligt håb om, at det en dag vil lykkes at få overtalt bystyret i New York City til at indgå en venskabspagt med den lille, danske provinsby.

Om få måneder rykker Claus Meyer nemlig teltplæne op og flytter med familien til New York, hvor han har kastet sig over et endnu større projekt: Han åbner en 1.200 kvm. stor restaurant og foodcourt i Grand Central Stations Vanderbilt Hall – og ved siden af dette kommercielle projekt arbejder han med et velgørenhedsprojekt i den fattige, sorte bydel Brownsville i Brooklyn.

"Jeg kan godt lide at arbejde i grænselandet mellem filantropi, CSR og almindelig forretning. Det vil jo være fantastisk, hvis jeg kan forene de to projekter. Hvis jeg kan fortælle New Yorks borgmester om The Little Apple, hvis jeg alligevel får lejlighed til at mødes med ham i forbindelse med projektet i Brownsville."

Byudvikling i den helt store skala

Brownsville er et af New York Citys fattigste og farligste kvarterer, som har store problemer med bandekri-

iminalitet og vold. Og lige dér vil Claus Meyer fra Danmark så åbne et bageri og en restaurant. Projektet flugter meget godt med hans arbejde med at etablere kokkeskoler i danske fængsler for at forebygge tilbagevends-kriminalitet – blot er Brownsville-ideen lidt mere ekstrem.

"Det er på én gang et bindegalt og fænomenalt projekt. Tænk, hvis vi lykkes med at skabe fremgang, vækst og lykke i Brownsville. Tænk, hvis vi kan genopfinde bydelen. Det vil være fantastisk! Men det er klart, at når man skal gøre sig fortjent til at blive inkluderet i Saks-købing, som københavner opvokset på Lolland, så skal man altså gå meget langsomt frem som rig.

Hvid mand i den sorteste bydel i New York. Derfor har jeg haft en program-chef i marken i Brownsville i de sidste otte måneder, som har gået det orden for os", fortæller Claus Meyer. Og skulle han som en sidegevinst til sine aktiviteter i New York lykkes med at blive borgmesteren fra The Big Apple til The Little Apple og dele et æble på torvet med ham, mens der signeres venskabsbrevet, så vil Claus Meyer med egne ord "græde af grin hele natten".

Når Claus Meyer snart flytter til New York hænger det også sammen med, at han sidste år solgte stort set alle sine aktiviteter til en britisk kapitalfond for et trecifret millionbeløb. Men han slipper altså ikke helt forbindelsen til det danske:

"Der er flere, der ikke forstår mit engagement i Saks-købing, når jeg samtidig er på vej til New York. Men jeg kan kun sige, at for mig giver det sindssyg meget mening. Jeg ved ikke ret tit, hvor jeg er på vej hen – men jeg ved altid, hvor jeg kommer fra!"

Hør Claus Meyer fortælle mere om The Little Apple på Byplanmødet den 1.-2. oktober. Se mere på byplanlab.dk.

foto: Peter Boel

Kort om Claus Meyer

Uddannet cand.merc. fra CBS. Først kendt som tv-kok på DR1, kogebogsforfatter, restauratør og initiativtager til bl.a. Smagens Dag og Manifestet for det Ny Nordiske Køkken. Står bag bagerier, plantedrift, byggeri, plantegartneri, eddikeproduktion – og utallige andre gastronomiske tiltag.

Engageret i en stribe

sociale projekter, som fx etablering af kokkeskole i danske fængsler. Har taget initiativ til Melting Pot-fonden, der arbejder for at øge livskvaliteten og øge fremtidsmulighederne for marginaliserede befolkningsgrupper i Danmark. Senere også Melting Pot Bolivia, der står bag madfestival, restaurandrift og mesterlæreuddannelser til marginaliserede unge i det sydamerikanske land.

Claus Meyer har mod-

taget adskillige hædersbevisninger og er bl.a. udnævnt til Årets Leder, Årets Frugtavlser, adjuveret professor ved den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, År-tiets Københavner samt Ridder af Dannebrog.